

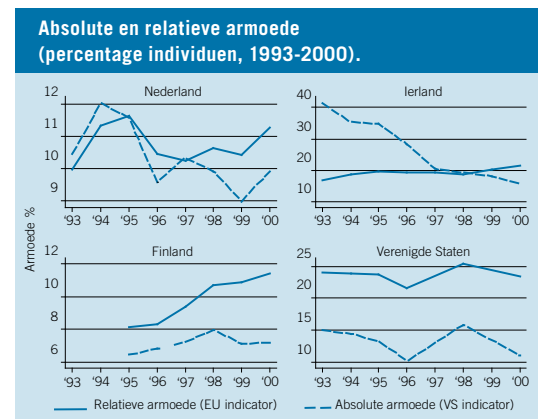
Absolute en relatieve armoede

Financiële armoedeindicatoren meten hoeveel mensen beperkte financiële middelen hebben waardoor er een verhoogd risico bestaat dat hun levensstandaard onder dat van een sociaal geaccepteerd minimum valt. In veel landen worden een of meerdere officiële armoedeindicatoren gebruikt om zulke welvaartsontwikkelingen te volgen. Echter, in de meeste landen wordt slechts een absolute danwel een relatieve armoedeindicator gebruikt. Een absolute indicator is gewoonlijk gebaseerd op een reeks basisbehoeften danwel grondrechten, terwijl voor een relatieve armoedeindicator de normale levensstandaard als referentiepunt wordt gebruikt voor het bepalen van de armoededrempel.

De figuur toont de armoedecijfers voor een viertal landen, waarbij armoede is geschat gebruikmakende van de officiële armoedemethoden in de Verenigde Staten (absoluut) en de EU (relatief). De schattingen verschillen behoorlijk, zowel in een land, als tussen landen en over de tijd. Bijvoorbeeld, in 2000 leefde 11% van de Amerikanen in absolute armoede, terwijl 23% rond moest komen van een inkomen onder de relatieve armoedegrens. Ondanks het verschil in omvang, lopen beide armoedetrends in de Verenigde Staten parallel. Dit kan niet worden gezegd van Ierland, waar in de jaren negentig absolute armoede sterk is gedaald, van 41 naar 16%, terwijl relatieve armoede over dezelfde periode is gestegen van 17 naar 21%. Armoedevergelijkingen voor deze en twaalf andere EU-landen laten zien dat in het merendeel van deze landen absolute en relatieve armoedeniveaus en of trends aanzienlijk kunnen verschillen. Nederland, waar absolute en relatieve armoedecijfers elkaar nauw volgen, lijkt vooral de uitzondering die de regel bevestigt.

Deze en verdere analyses wijzen uit dat het zowel voor de Verenigde Staten als voor een sterk uitgebreide EU van belang is om zowel absolute als relatieve armoedemaatstaven te gebruiken.

Bron: Notten, G. en C. de Neubourg (2008) *Monitoring poverty using absolute and relative indicators; 'not enough' is not the same as 'much less'*. Werkdocument.

Monetaire Zaken

LUCIE PENNING (DIVISIE STATISTIEK & INFORMATIE, DNB)

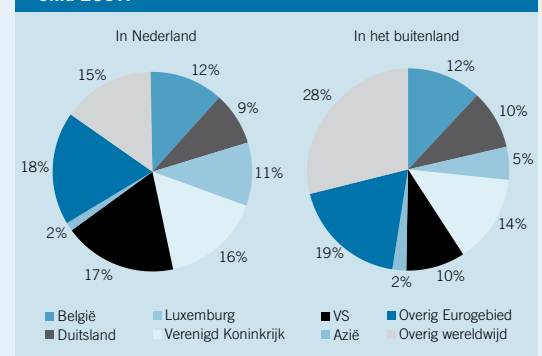
Opmars Verenigd Koninkrijk in Nederlandse directe investeringen

De stand van de totale Nederlandse uitgaande directe investeringen bedroeg eind 2007 596 miljard euro. Dit betekende een stijging van ruim 20 miljard euro ten opzichte van het voorgaande jaar. Naar land bezien spelen, net als in de internationale goederenhandel van Nederland, de Angelsaksische landen een onverminderd grote rol (naast uiteraard buurlanden Duitsland en België). Jarenlang was de positie van de Verenigde Staten dominant, maar sinds 2005 blijft de belangstelling van Nederlandse investeerders voor dat land achter bij die voor het Verenigd Koninkrijk. Eind 2007 waren de Nederlandse directe investeringen daar, met 14% van het totaal, het omvangrijkst, tegenover bijna 10% in de Verenigde Staten. Tien jaar eerder bedroeg het aandeel van de Verenigde Staten nog maar liefst 26%.

Bij de inkomende directe investeringen is een zelfde patroon zichtbaar. De totale stand bedroeg ultimo 2007 492 miljard euro, 102 miljard euro meer dan eind 2006. Deze stijging van bijna 21% werd voor het grootste gedeelte veroorzaakt door investeringen vanuit het Verenigd Koninkrijk, die met 25 miljard euro toemen tot 78 miljard euro. Deze toename hing samen met de overname van ABN AMRO, dat deels in handen kwam van de Royal Bank of Scotland. De Verenigde Staten zijn al decennialang de grootste investeerder in ons land: 18% van de investeringen is uit Amerika afkomstig, maar ook hier is het Verenigd Koninkrijk dus bezig aan een opmars.

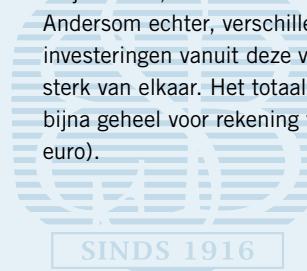
De investeringen naar en vanuit Azië zijn relatief klein ten opzichte van het totaal (figuur). De uitsplitsing van de uitgaande en inkomende standen laat een opvallend verschil zien. De uitgaande Nederlandse directe investeringen waren eind 2007 redelijk gelijkmatig verdeeld over de Aziatische landen China, Hong

Geografische verdeling van de directe investeringen eind 2007.

Bron: DNB

Kong, Japan en India, wat al verscheidene jaren het geval is. In China investeert ons land het meest, 4,4 miljard euro, en in India het minst, 2,2 miljard euro. Andersom echter, verschillen de inkomende directe investeringen vanuit deze vier landen in Nederland sterk van elkaar. Het totaal van 7,7 miljard euro komt bijna geheel voor rekening van Japan (7,5 miljard euro).

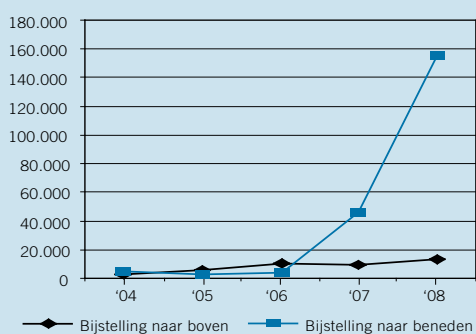

Fluctuaties in kredietwaardigheid

Kredietbeoordelaars zoals Moody's, S&P en Fitch beoordelen markten, bedrijven en waardepapieren op hun kredietwaardigheid op lange termijn. De rating die ze eraan geven loopt van AAA tot D. Hoe hoger de waardering, hoe kleiner de kans dat de uitgever van het waardepapier in gebreke blijft. Een rating is enkel een oordeel gebaseerd op kwalitatieve en kwantitatieve informatie, verstrekt

door het bedrijf dat een rating wenst voor een waardepapier, en niet een advies om te kopen of verkopen. Het overgrote deel van de waarderingen vindt in de Verenigde Staten plaats, met Europa daarop volgend. Kredietbeoordelaars blijven na initiële waardering de rating in de gaten houden om eventuele veranderingen in de kredietwaardigheid te verwerken in de rating. In tijden van economische voorspoed is te verwachten dat er meer aanpassingen naar boven plaatsvinden, daar waar er bij economische terugval meer ratings naar beneden worden bijgesteld. Problemen met het betalen van zogenaamde sub-prime hypotheekcrisis. De figuur laat de trendlijn voor hypotheekratings zien voor de periode 2004-2008. Er blijkt een significante toename te zijn van het aantal naar beneden bijgestelde ratings sinds 2007, met een exponentiële stijging in 2008. Verklaringen hiervoor kunnen gezocht worden in waardepapieren met hypotheekcrisis erin die te hoog gewaardeerd waren. Hierop volgden afschrijvingen om de waarde van deze papieren weer meer marktconform te maken. De lange termijn-kredietwaardigheid van deze waardepapieren is dusdanig afgenomen dat kredietbeoordelaars de ratings naar beneden bijstelden. De opwaarderingen blijven relatief constant en er waren zelfs meer opwaarderingen dan naar beneden bijgestelde ratings in 2005 en 2006. De ratio up/down komt dan boven de 1. Dit is terug te zien in de grafiek, waarbij voor 2005 en 2006 de blauwe lijn onder de zwarte loopt. Of deze trend doorzet in 2009 is moeilijk te zeggen, maar zolang de kredietcrisis doorgaat en lange termijn gevolgen heeft, zullen ook de kredietbeoordelaars hun ratings moeten aanpassen aan de vernieuwde omstandigheden.

Mondiale kredietwaarderingen voor hypotheek waardepapieren (aantal bijstellingen).

Bron: AFM, Bloomberg

SEO ECONOMISCH ONDERZOEK

Economie en Samenleving

Aanbod van en vraag naar podiumkunsten in Amsterdam.

Aanbod (2005)	Theater	Pop-muziek	Klassieke muziek	Totaal
Aantal zit- en staanplaatsen (duizenden)	21	29	10	60
Gemiddeld aantal uitvoeringen per jaar	86	101	134	97
Aanbod bespeelde plaatsen (mln)	2,8	4,2	2,2	9,3
Vraag (2007)	Vanuit A'dam	Buiten A'dam	Toeristen	Totaal
Aantal bezoekers (miljoenen)	2,8	1,3	0,3	4,4

Bron: Gerritsen, M., J. Poort, J. Theeuwes, G. Marlet, C. van Woerkens en B.-J. Langenberg (2008) *Voorstelling van uitvoeringen. Vraag en aanbod van podiumkunsten in Amsterdam tot 2015. SEO rapport 2008-39.*

Vraag en aanbod van podiumkunsten

Recentelijk openden de Heineken Music Hall, de Docklands Hall en het Muziekgebouw aan het IJ hun deuren en daarmee groeide het aanbod voor podiumkunsten in Amsterdam met 13.000 plaatsen. De volgende jaren staan nog meer uitbreidingen op de agenda. In 2005 waren er in de hoofdstad 130 accommodaties voor toneel, pop- en klassieke

muziek met totaal zestigduizend zit- en staanplaatsen. Hiervan is bijna 40% gesubsidieerd. De helft van alle zit- en staanplaatsen wordt geprogrammeerd met popmuziek, zo blijkt uit de tabel. Gemiddeld zijn er per podiumkunstaccommodatie 97 uitvoeringen per jaar. Het aantal uitvoeringen in zalen voor klassieke muziek ligt met 134 per accommodatie ruim een derde boven dat gemiddelde. Grotere accommodaties programmeren wat meer uitvoeringen per jaar dan kleine. Rekening houdend met dat verschil komt het aantal bespeelde zit- en staanplaatsen voor Amsterdam op een totaal van 9,3 miljoen in 2005. Bijna de helft van dat aanbod zijn plaatsen voor popmuziek.

Bezoekersaantallen aan cultuurpodia worden sinds 2003 niet meer per gemeente bijgehouden door het CBS. Deze zijn daarom geaggregeerd uit diverse bronnen.

Met een model op basis van het Aanvullend Voorzieningsgebruik Onderzoek (AVO) van het SCP en geschatte reistijdwaardering is het totale bezoek aan de Amsterdamse podia herleid. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen bezoekers vanuit Amsterdam, vanuit de rest van het land en toeristen. In 2007 waren er ongeveer 4,4 miljoen bezoekers aan de Amsterdamse podia. Bijna twee derde daarvan komt uit Amsterdam, de rest van daarbuiten. Sommige uitvoeringen zijn elke avond uitverkocht, maar gemiddeld genomen bestaat er een aanzienlijk aanbodoverschot. Na extrapolatie van het aanbod tot 2007, kan berekend worden dat vorig jaar gemiddeld 44% van de stoelen bezet was tijdens een uitvoering. Gemiddeld werd een stoel 68 maal per jaar gebruikt. Dat is een keer in de vijf dagen.